

властивостей і поєднаний нескінченим числом зв'язків з навколишнім світом. Тож, кожний рівень пізнання обмежений рівнем розвитку суспільства і науки.

Список використаних джерел

1. Платон. Парменід / Теетет / Кратіл / Горгій / Апологія Сократа // Діалоги / Пер. з давн.-гр. Й. Кобів, У. Головач, Д. Коваль, Т. Лучук, Ю. Мушак; передм. В. Кондзьолки. 2-ге вид. Київ : Основи, 1999. 395 с.
2. Киселиця С. В. Знання і віра в контексті морального вибору індивіду // *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія»*. Випуск 18 / Гол. ред. Ю. І. Терещенко. – Київ : Вид. центр КНЛУ, 2013. – С.91-99. URL: <http://journals.urau.ua/index.php/2412-9321/article/view/64412/59821> (дата звернення 13.05.2022)

Шак А. І., здобувач вищої освіти 2 курсу гр. БА-201
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент,
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

МУДРІСТЬ У ЛЮДСЬКОМУ ЖИТТІ

Що таке мудрість і чи існує вона в нашому житті? Епіграфом до міркування візьмемо мудрі слова нашого Пророка Т. Г. Шевченка: *«Один у одного питаєм, нащо нас мати привела? Чи для добра? Чи то для зла? Нащо живем? Чого бажаєм? І, не дознавшись, умираєм, А покидаємо діла...»* [1].

Мудрість ще з давніх часів користується великим авторитетом в людському суспільстві, тому мудрість як суспільне явище завжди була в полі зору як самих філософів, так і науковців в цілому. Актуальність даної теми і на даний час є досить значною, тому що мудрість як філософський феномен – це форма духовно-практичного осмислення дійсності, з'ясування причин, тенденцій розвитку всього сутнісного, передбачування наслідків цього розвитку на основі поєднання інтелекту та практичного досвіду. Усі батьки мріють аби їх діти вирости не тільки здоровими, а й мудрими. Особисто я, як здобувач вищої освіти НУ «Чернігівська Політехніка», завжди прагну перейняти досвід та мудрість своїх викладачів, адже вони бажають, щоб учні стали мудрими та своїми знаннями перевершили вчителя.

Посилаючись на твердження істориків філософії України в ХХ ст. в Радянському Союзі, країною править так зване «мудре керівництво», яке приймає виключно «мудрі рішення» навіть тоді, коли вони суперечили елементарному глузду. Історія філософії свідчить про те, що мудрість займає провідне місце діяльності найвидатніших особистостей світу. З погляду релігійної філософії мудрість людям «дається богом» як при народженні, так і при проходженні обрядів.

Крім цього, деякі напрямки сучасної філософії заперечують існування мудрості, тримаючись думки про те, що людина є абсурдною та немудрою істотою, а саме екзистенціалізм. На мою думку, мудрість розуміється по-різному в сучасній філософській думці, але й певні філософські напрямки заперечують існування мудрості як предмета мудрості та аналізу. Якщо мудрість проявляється у поміркованості чи ерудиції, тоді цілком логічним буде висновок екзистенціалістів, що ніякої мудрості і не існувало. Можна зробити висновок про те, що поміркованість виявляється шкідливою, там де потрібна рішучість. Не забуваємо про велике значення досвіду в структурі мудрості.

Досвід – це сукупність навичок, які людина набуває в ході свого життя. Я вважаю, що мудрість в філософії розуміється як життєвий стан і явище людського буття, що характеризується єдністю досвіду, цінностей, знань та переконань, котрі вказують на життєву лінію людини.

Одну з найважливіших ролей в житті кожної людини відіграють знання. Знання – це інформація про світ, про те, що в ньому є, про причини, зв'язки та певні закони існування речей та явищ, про їх зміст, властивості і дію, функцію серед інших речей світу. Мудрість не обмежується тільки знаннями досвідом.

Важливу роль в формуванні мудрості відіграють переконання. Зазвичай, переконання спираються на закон і віру. Порушення так званих законів відношень між людиною і державою, між економікою і політикою. Нажаль, яскравим прикладом порушення мір взаємодій між речами природи, які діють під контролем людини, можуть обернутися технічними, екологічно катастрофічними і соціальними наслідками є аварія 26 квітня 1986 року на Чорнобильській АЕС. Повні масштаби та наслідки цієї трагедії вивчають донаших часів, і будуть вивчати ще тривалий термін.

Однозначно, мудрість є неоднозначним явищем у людському бутті. Мудрість в різні епохи мислилась по-своєму, залежно від змісту досвіду, знань, цінностей та переконань людей, але в цілому проявлялась як обґрунтований ризик у дії, що забезпечував успіх творення нового.

Безперечно, мудрість виявляє свободу волі людини, смисл її віри і світобуття. Саме цим визначається особливе місце мудрості у культурі суспільства. Тому важко не погодитись із твердженням: «У людському бутті цей історично сформований вимір духовної культури є незаперечним доказом фундаментальної потреби кожного відповідального суб'єкта (будь то влада, народ, партія чи конкретна людина) вибудовувати відносини з іншим толерантно: ігнорувати світоглядні розбіжності там, де вони не зачіпають абсолютні цінності, щоб через подолання зрозумілих несуттєвих суперечностей слідувати принципам особистої толерантності та мультикультурної взаємодоповнюваності» [2].

По шляху життя людина ступає сама, а традиція, як зв'язок з суспільством і довіллям, є для людини питанням життя і смерті. Якщо людина існує в традиції, то її життя розгортається нормально та мудро. Якщо вона опиняється поза традицією, то її життя втрачає орієнтації, стає безглуздом.

Таким чином, хотілось би завершити своє міркування висловлюванням Данієля Дефо про те, що найвищим ступенем людської мудрості є вміння пристосуватися до обставин і зберігати спокій всупереч зовнішнім загрозам. Зважаючи на «нелюдські» випробування, які випали на долю нашої країни і наших людей через повномасштабне вторгнення російської федерації (помилка свідомо), хочу побажати українцям мудрості, стійкості й Перемоги!

Список використаних джерел

1. Шевченко Т. Г. Один у одного питаєм... / Повне зібрання творів: У 12 т. / Редкол.: М. Г. Жулинський(голова) та ін. – Київ: Наукова думка, 2001.
2. Киселиця С. В. Громадська думка як морально-політичний регулятив людського буття. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. 2019. № 2(14). С.42-51. DOI:10.25140/2412-1185-2019-2(14)-42-51. URL: http://journals.stu.cn.ua/problemy_sotsialnoyi_roboty/article/view/224062 (дата звернення: 30 квітня 2022).

Шевченко А. М., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група ОА -201

Науковий керівник – **Колєватов О. О.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СТВОРЕННЯ ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ

Запорозька Січ – славний осередок українського козацтва, справжній укріплений табір, що називався інакше Кошем і містився у захисному місці на Дніпровському низу за порогами на однім з Дніпрових рукавів, чи приток [1]. Вона була створена щоб задовольнити потребу козацтва у самореалізації, а також була спричинена зростанням кількості українських запорожців та необхідністю захищати свої кордони від агресії та нападів татар. Після прийняття Люблінської унії на українських землях почала панувати Польща, з її колоніальним режимом. Відбувалося повне закріпачення селян, насильницьке насадження католицизму та польської мови. Внаслідок цього у населення зростала напруга, деякі не витримували та збігали на Січ і ставали козаками.